

Людина неймовірного захоплення

◆ ПАТРІОТИ

На шляху краєзнавчих пошуків мені часто доводиться зустрічатися з людьми непересічними. Так трапилось й влітку минулого року, коли працювала в краєзнавчому відділі обласної бібліотеки. В обідню пору туди завітали солідні чоловіки й попросили книгу Олександра Денищука «Книга Пам'яті і Слави Волині». Гість із Росії, разом із родичами, хотів відшукати там відомості про свою родину, яка була репресована після Другої світової війни. Згодом на цю зустріч прибув і автор книги. Я й попросилася взяти інтерв'ю в пана Олександра.

Уявіть собі, Олександр Сергійович об'їздив велосипедом кожне село нашого району, у деяких селах навіть ночував, спілкувався з нашими земляками й занотовував їхні свідчення. Так з'явився п'ятнадцятий том «Книги Пам'яті і Слави Волині. Рівненська область. Зарічненський район».

Я дізналася, що автор цих книг народився в селі Грушвиця, що на Рівненщині, 3 березня 1948 року. Ріс і виховувався в бідній селянській родині. Навчався спочатку в Чернівецькому медінституті, згодом – в Одеському. Працював лікарем в Костопільському районі. Ще в шкільні роки хлопець захоплювався історією рідного краю, потайки читав заборонену тоді літературу, зустрічався з патріотично налаштованими людьми. У розмові зі мною Олександр Сергійович озвучив такі цифри: «Я побував у 1100 селах Рівненської області, у 1150 селах Волинської області, у 1500 селах Львівської області, обстежив частину сіл Тернопільської області. Усього це - понад 4000 сіл».

Я гадала, що автор цих досліджень не пам'ятає якихось деталей із зафіксованого ним. У розмові згадала про своє рідне село Новосілля, а він виправив, що це село правильно називати Левінчею. А потім доповнив, що Серники досліджувати треба окремо село й містечко.

Окремі дані очевидців-інформаторів автор дослідження перевіряв в архівах, окремі записувалися лише зі свідчень жителів сіл. У переліку населених пунктів, де виявлені учасники національно-визвольних змагань, наприклад, немає сіл Мутвиця, Зарічне, Задовже, Кутин. Зате окремо виділені невеличкі села: Бір, Соломир, Осова, Любинь, Кутинок.

Усього Олександр Денищук записав у наших селах 490 прізвищ учасників боротьби за Україну. Серед них - 225 загиблих та 196 репресованих. Доля шести чоловік залишилася невідомою. Найбільше учасників національно-визвольних змагань дослідник виявив у селі Бродниці – 51, у

В е л и к о м у
Морочному –
50, у Бутовому
– 44, у селі
Серники – 43, у
Вичівці – 38, у
Річиці – 27, у
Вульці Річицькій

«Я побував у 1100 селах Рівненської області, у 1150 селах Волинської області, у 1500 селах Львівської області, обстежив частину сіл Тернопільської області. Усього це - понад 4000 сіл».

– 19, у Боровому – 18, у Кухчі, Олександровому, Любині та Малому Морочному – по 17, у Кухітській Волі – 15, у Перекаллі – 13, у Млинку – 11, у Локниці – 10, у Новосіллі – 7, в Осовій - 6. Декілька таких прізвищ зафіксовано у Бору, Вовчицях, Дубчицях, Дібрівську, Іванчицях, Коморах, Кутинку, Муравині, Неньковичах, Ніговицях, Острівську, Привітівці, Соломирі, Храпині.

Недавно з цікавістю прочитала статтю Ярослава Антонюка «Діяльність Висоцького районного проводу ОУН (б) в 1947 - 1950 роках», де кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу досліджень історичних трагедій народів України Українського інституту національної пам'яті, на основі даних архівно-кримінальних справ фонду Р-2771 з Державного архіву Рівненської області, проаналізував, як жителі сіл Бродниця, Вичівка, Серники, Олександрове, Іванчиці та Бутове допомагали місцевому підпіллю. Від 1946 року до листопада 1947 підрайонний провід ОУН у названих селах очолював Василь Дричка із села Бутове. Бубнович Анастасія Костянтинівна із Бродниці випікала хліб для цієї боївки ОУН, а її 18-річна односельчанка Анастасія Гаврилович потрапила під карну відповідальність за те, що в 1948 році носила їсти в лісове урочище Острівок хліб, сало, борщ, кашу, молоко для боївки ОУН Адама Довжика-Берези.

Неймовірно цікаві факти з життя нашого району ще нам колись розкажуть інші архівні джерела.

Валентина Тумаш, краєзнавець